

Bevægelse i skoledagen 2016

Udarbejdet af Oxford Research for Dansk Skoleidræt og TrygFonden

Oktober 2016

Bevægelse i skoledagen 2016

Populationsundersøgelse 2016
Udarbejdet af Oxford Research for Dansk
Skoleidræt og TrygFonden

Foto: Johnny Wichmann / Dansk Skoleidræt

Oktober 2016

Om Oxford Research

Knowledge for a better society

Oxford Research er en specialiseret videnvirksomhed med fokus på velfærdsområderne og erhvervs- og regionaludvikling.

Oxford Research gennemfører skræddersyede analyser, implementeringsevalueringer og effektevalueringer for offentlige myndigheder, fonde og organisationer i civilsamfundet. Vi rådgiver også om strategiudvikling, faciliterer udviklingsprocesser og formidler vores viden på undervisningsforløb og seminarer. Vi kombinerer akademisk fordybelse, strategisk forståelse og god kommunikation – på den måde skaber vi anvendelsesorienteret viden, der kan gøre en forskel.

Oxford Research er grundlagt i 1995 og har selskaber i Danmark, Norge, Sverige og Finland.

Oxford Research er en del af Oxford Gruppen.

Oxford Research A/S

Falkoner Alle 20, 4.

2000 Frederiksberg C

Danmark

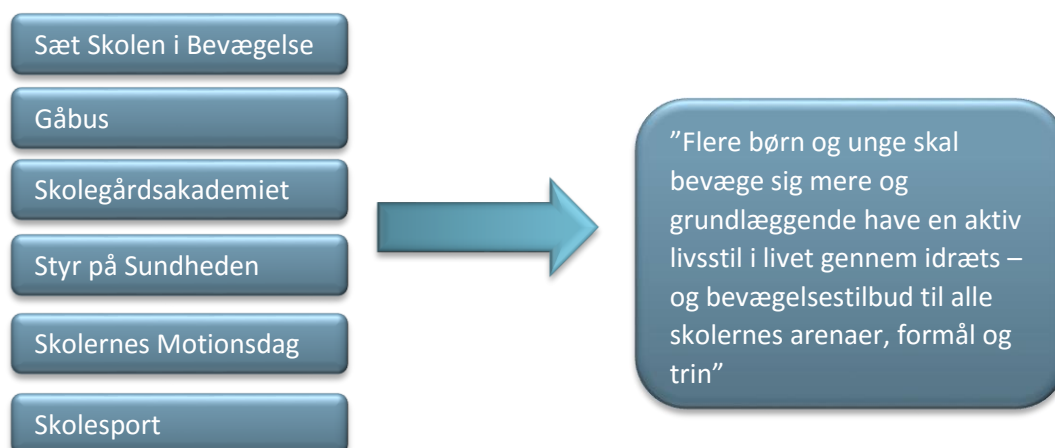
(+45) 33 69 13 69

office@oxfordresearch.dk

www.oxfordresearch.dk

Baggrund

Dansk Skoleidræt og TrygFonden står bag projektprogrammet Sunde Børn Bevæger Skolen (SBBS), der skal give skoler inspiration til en aktiv skoledag med varierede bevægelsestilbud. SBBS består af seks forskellige indsatser, der tilsammen skal få flere børn og unge til at bevæge sig mere, således at unges livslange sundhed, læring og trivsel fremmes, ved hjælp af en tidligt grundlagt aktiv livsstil. De seks forskellige indsatser og det ønskede slutmål er opstillet i nedenstående figur:

Denne populationsundersøgelse er udarbejdet i forbindelse med programevalueringen af SBBS, som gennemføres af Oxford Research i perioden 2016-2019.

Datagrundlag

Populationsundersøgelsen er foretaget som en webbaseret spørgeskemaundersøgelse i en to-ugers periode fra den 20. juni til den 1. juli 2016. Der er i løbet af denne periode sendt påmindelser til de skoler, der ikke har svaret eller har gennemført ufuldstændige besvarelser.

Spørgeskemaundersøgelsen er gennemført blandt alle folkeskoler, friskoler og private skoler samt specialskoler for børn. Undersøgelsen er gennemført som en totalundersøgelse, hvilket vil sige, at alle skoler i målgruppen har modtaget en invitation til spørgeskemaundersøgelsen.

Kontaktgruppen blandt målgruppen stammer fra Undervisningsministeriets institutionsregister, som er hentet fra ministeriets hjemmeside¹ den 20. juni 2016. Registret grupperer uddannelsesinstitutioner efter institutionens hovedformål. En stor uddannelsesinstitution kan have mange afdelinger på flere adresser og en skole kan herved registreres som en administrativ hovedskole med de øvrige skoler som afdelinger.

Udsendelsesmail

Spørgeskemaet er fremsendt til skolernes hovedmail. I mailen er det formuleret tydeligt, hvad spørgeskemaets formål er og hvem, der skal besvare skemaet på skolen. I invitationen blev skolerne gjort opmærksom på, at Dansk Skoleidræt og TrygFonden stod bag undersøgelsen, og at de ved at besvare spørgeskemaet kan hjælpe med at give skolerne en aktuel og brugbar viden om gode bevægelsesindsatser,

¹ <http://statweb.uni-c.dk/InstRegUdtraek/>

der giver skolerne inspiration til at fremme elevernes sundhed og trivsel via idræt, leg og bevægelse i skolen.

Det er vigtigt for undersøgelsens afdækning af skolernes reelle bevægelsesindsatser, at den mest vidende person på skolen besvarer spørgeskemaet. For at sikre så vidt muligt, at spørgeskemaet besvares af denne person blev det gjort tydeligt i invitationen til undersøgelsen, at spørgeskemaet skulle besvares af den person på skolen, der primært står for at udvikle og koordinere skolens bevægelsesaktiviteter. Det blev desuden tydeliggjort, at det kunne være en skolelærer/leder, tovholder, udviklingskonsulent mv. og ikke nødvendigvis skolens idrætslærer.

Når spørgeskemaet målrettes til ”den mest vidende person” om skolens bevægelsesindsatser, kan der naturligvis være stor forskel på respondenttypen bag besvarelsene i spørgeskemaet. Idet vi ikke kender til respondenttypen, er det naturligvis vigtigt ikke at betragte resultaterne ukritisk. Hvis der eksempelvis er en overvægt af respondenter fra ledelsen på skolerne, kan det give påvirke resultaterne i en bestemt retning. I de tilfælde i løbet af årsrapporten, hvor typen af respondenter har særlig betydning for resultaterne, vil der samtidig være en kildekritisk refleksion omkring dette.

Resultaternes repræsentativitet

Datamaterialet fra populationsundersøgelsen skal så vidt muligt kunne anskues repræsentativt for alle landets grundskoler. En forudsætning for at sikre resultaternes repræsentativitet er, at stikprøven enten udtages tilfældigt i totalpopulationen eller datasættet gennemgår en bortfaldsanalyse og vægtes i forhold til totalpopulationens fordeling. Der er tale om en frivillig spørgeskemaundersøgelse, hvilket betyder, at skolerne ikke er udvalgt ved lodtrækning med kendt sandsynlighed for at blive valgt. Derfor kan det være nødvendigt at vægte stikprøvens fordeling på skoletype og region i forhold til totalpopulationen, hvis der er tale om en skæv fordeling i stikprøven.

Stikprøvens fordeling i forhold til regioner afviger marginalt fra fordelingen i totalpopulationen, hvilket giver et udmærket repræsentativt billede, som det ses i nedenstående tabel 1.

Tabel 1 – Stikprøvens fordeling ift. regioner			
	Fordeling i stikprøven	Fordeling i populationen	Stikprøvens afvigelse fra totalpopulationen
Region Hovedstaden	25%	24%	1%
Region Midtjylland	22%	24%	-2%
Region Nordjylland	14%	12%	2%
Region Sjælland	18%	18%	0%
Region Syddanmark	22%	23%	-1%

Kilde: Oxford Research 2016, (n=395)

I forhold til stikprøvens fordeling mellem institutionstyper ses en smule større afvigelse. Som det ses i nedenstående tabel 2 afviger stikprøven fire procentpoint ift. antallet af folkeskoler samt friskoler og private grundskoler. Selvom der er kommet forholdsmæssigt flere besvarelser fra folkeskoler ift. den relative fordeling i totalpopulationen, er der valgt ikke at vægte datasættet. Denne metode kræver for det første et fuldkomment kendskab til den totale populations korrekte fordeling, hvilket ikke er tilstede i nærværende undersøgelse. Desuden er det vurderet, at en vægtning ikke vil øge stikprøvens udsigelseskraft, idet en vægtning ville forudsætte at skulle fjerne flere besvarelser fra folkeskoler og dermed forringe datagrundlaget.

	Fordeling i undersøgelsen	Fordeling i populationen	Stikprøvens afvigelse fra totalpopulationen
Folkeskoler	62%	66%	-4%
Friskoler og private grundskoler	30%	26%	+4%
Specialskoler for børn	8%	8%	0%

Kilde: Oxford Research 2016, (n=395)

Resultaterne udsigelseskraft

Der er i alt blevet inviteret 2.098 skoler til undersøgelsen, hvilket svarer til alle landets folkeskoler, friskoler og private grundskoler samt specialskoler for børn ifølge Undervisningsministeriets Institutionsregister. Enhederne i institutionsregistret dækker dog over et større antal end den reelle respondentgruppe for undersøgelse. Totalpopulationen, dvs. antal skoler der indgår i undersøgelsen, er således reelt set lavere; i alt 1937, når underliggende afdelinger/skoler og andre enheder i tilknytning til hovedskolen er fjernet.

Ud af totalpopulationen har 395 forskellige skoler har deltaget i undersøgelsen, hvoraf 50 har udfyldt dele af spørgeskemaet. Alle besvarelser af de enkelte spørgsmål i spørgeskemaet bruges i årsrapporten. Det samlede antal besvarelser for hvert spørgsmål vil derfor variere i løbet af af rapporteringen. Nogle af spørgsmålene er tillige betinget af respondentens tidligere svar i spørgeskemaets opbygning, hvorfor der vil være en naturlig variation i antal besvarelser for hvert spørgsmål i spørgeskemaet.

Tabellen viser det samlede antal skoler, antal besvarelser og svarprocenter for de institutionstyper, der er udvalgt til at indgå i undersøgelsen.

Institutionstype	Antal skoledistrikter	Besvarelser	Svarprocent
Folkeskoler	1237	246	20 %
Friskoler og private skoler	551	118	21 %
Specialskoler for børn	149	31	21 %
I alt	1937	395	20 %

Undersøgelsen bygger således på et datasæt bestående af 395 respondenter fra forskellige skoler, svarende til ca. en femtedel af alle Danmarks folkeskoler, friskoler og private skoler samt specialskoler for børn. Datasættet er samtidig krydset på tværs af institutionstyper. Men kun de steder hvor der er en statistisk signifikant forskel er det medtaget eksplicit i årsrapporten. Alle andre figurer og tabeller er således gældende på tværs af institutionstype.

Det skal desuden bemærkes, at der er inviteret flere respondenter til undersøgelsen end den reelle totalpopulation. I stikprøven betyder det, at fire hovedskoler (respondenter) har besvaret spørgeskemaet to gange. Disse besvarelser er dog bibeholdt som en del af datagrundlaget, fordi det er tydeliggjort over for skolerne, at spørgeskemaet udelukkende skal besvares af den mest vidende person om skolens bevægelsesaktiviteter. De ekstra besvarelser skyldes sandsynligvis, at hovedskolen har vurderet, at skoleafdelingen har en anden bevægelseskultur. Derudover er der kommet relativt få ekstra besvarelser, som ikke rykker ved den procentmæssige fordeling, hvis de ekstra besvarelser blev fjernet fra datagrundlaget.

En forudsætning for at kunne bruge undersøgelsens data til at udsige noget om alle skoler er, at der er kommet tilstrækkelig mange svar i stikprøven. I den sammenhæng er det vigtigt at have for øje, at der kan komme en statistisk usikkerhed, når der tolkes på resultaterne. Havde det været muligt at indhente svar fra alle landets skoler, kunne det medføre variation i forhold til fordelingen af svar og dermed resultaterne. Om der er kommet tilstrækkelig med svar for at kunne udtale sig om totalpopulationen kan udregnes ud fra et usikkerhedsinterval. Intervallet viser, hvor stor usikkerheden er på baggrund af stikprøvens størrelse i forhold til totalpopulationen. I tabellen nedenfor vises et eksempel på et usikkerhedsinterval, der er udregnet på et spørgsmål i spørgeskemaet med en svarfordeling på 50 pct.

Tabel 4 – Udsigelseskraft ud fra et 95 pct. konfidensinterval			
Spørgsmål: Hvordan arbejder din skole med at integrere bevægelse i skoledagen?			
Svar	Andel, der har svaret X	Minimum	Maximum
X	50 %	45,5 %	54,4 %

Usikkerhedsintervallet er beregnet ud fra et 95 pct. konfidensinterval. Det skal læses som, at vi med 95 pct. sikkerhed kan slå fast, at den reelle andel af alle skoler, der har svaret, at de arbejder med [x], når de integrerer bevægelse i skoledagen, ligger imellem 45,56 pct. og 54,44 pct. Det betyder, at usikkerheden ligger på ca. +/- 4,4 pct., hvis stikprøven udbredes til alle folkeskoler, friskoler og private skoler samt specialskoler for børn.

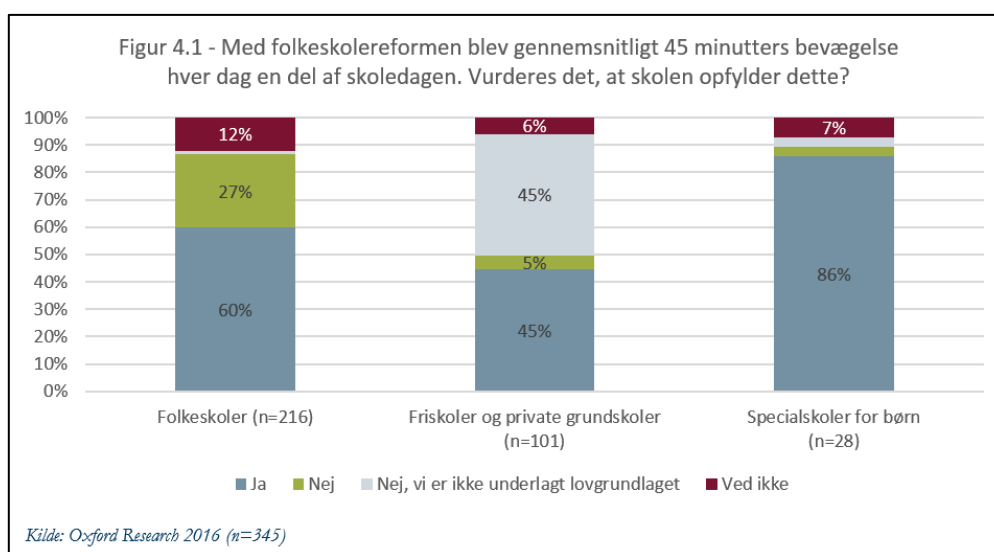
Sammenlignet med fx meningsmålinger, der typisk arbejder med en usikkerhed på 3 pct., er usikkerheden i denne undersøgelse derfor større. Det er naturligvis vigtigt, at man ikke ukritisk betragter tallene i årsrapporten som fuldstændigt eksakte. De giver ikke et 100 pct. præcist svar på de opstillede evalueringsspørgsmål, men et ganske fornuftigt fingerpeg. Velvidende om undersøgelsens relativt korte indsamlingsperioden, samt kompleksiteten i form af én respondent pr. skole og vedkommende skulle være den mest vidende, er det et ganske udmærket datagrundlag.

Resultater

Dette notat beskriver uddrag af rapporten. Efter offentliggørelse af rapporten, kan den hentes i fuld længde på www.sbbs.info/fakta.

45 MINUTTERS DAGLIG BEVÆGELSE

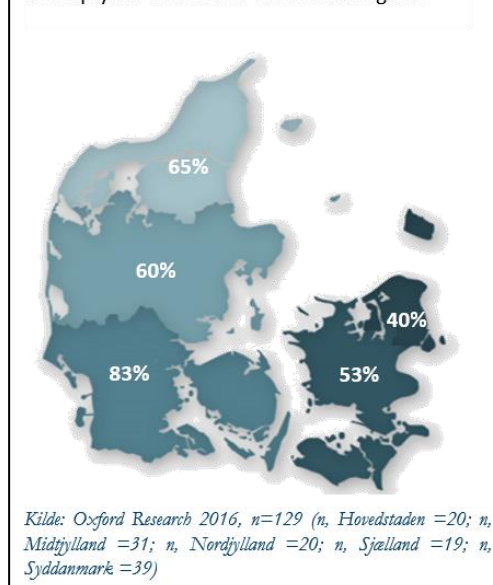
Med folkeskolereformen blev det pålagt alle folkeskoler at gennemføre i gennemsnit 45 minutters daglig bevægelse. I denne undersøgelse har hver skole angivet om de efterlever dette krav. Selvom det kun er lovpålagt folkeskoler, er der mange andre skoler, som efterlever dette. På tværs af alle institutionstyper angiver 58 pct. at de opfylder kravet om 45 min. daglig bevægelse. 18 pct. opfylder det ikke og 10 pct. svarer, at de ikke ved om det opfyldes. Endelig angiver 14 pct., at de ikke opfylder kravet, men at de ikke er underlagt lovgrundlaget, fordi de er friskole/privatskole.

Figur 4.1 viser fordelingen på de forskellige institutionstyper. Her ses det, at der blandt folkeskolerne fortsat er mange skoler, som ikke efterlever kravet om de 45 min daglige bevægelse. 60 pct. lever op til kravet, mens 27 pct. svarer, at de ikke opfylder kravet. 12 pct. af skolernes svarer "Ved ikke" til dette spørgsmål.

Blandt folkeskolerne, er der en statistisk signifikante forskel på de fem danske regioner. Som vist på figur 4.2 (til højre) er andelen af folkeskoler, som opfylder kravet lavest i Region Hovedstaden. Her svarer 40 pct., at de opfylder kravet om 45 minutters daglig bevægelse, hvorimod det gør sig gældende for 53 pct. i Region Sjælland, 60 pct. i Region Midtjylland og 65 pct. i Region Nordjylland og 83 pct. i Region Syddanmark.

Figur 4.2 - Andel af folkeskoler i hver region, som opfylder kravet om 45 min. bevægelse.

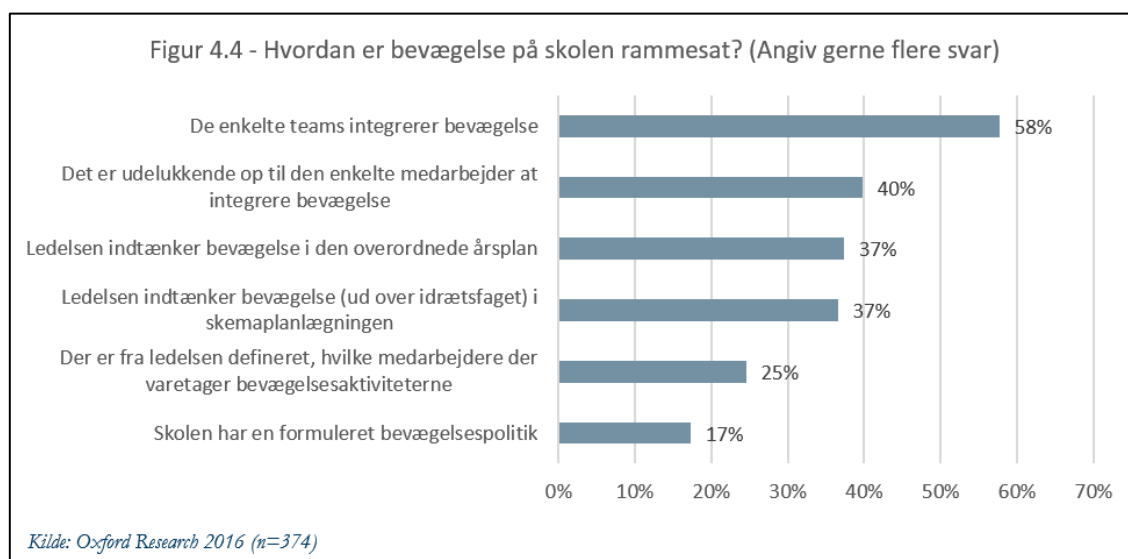

ORGANISERING OG FREMMENDE FAKTORER

I spørgeskemaundersøgelsen blev respondenterne bedt om at angive, hvordan bevægelsen er rammesat på deres skole. Deres svar er illustreret i figur 4.4 på næste side.

Ifølge respondenternes besvarelser, er det i høj grad medarbejderne, som er ansvarlige for gennemførelsen af bevægelse på skolerne. 58 pct. af skolerne har ansvaret liggende i de forskellige læreteams, mens det på 40 pct. af skolerne udelukkende er op til den enkelte medarbejder at integrere bevægelse.

En mere overordnet, strategisk organisering ses derimod kun på fåtallet af skolerne. Kun 17 pct. har formuleret en bevægelsespolitik, ligesom det kun er på hver fjerde skole, at ledelsen har defineret, hvem af medarbejderne der skal varetage bevægelsesaktiviteterne. På 37 pct. af skolerne er bevægelsen tænkt ind i skolens kalender og/eller er skemalagt.

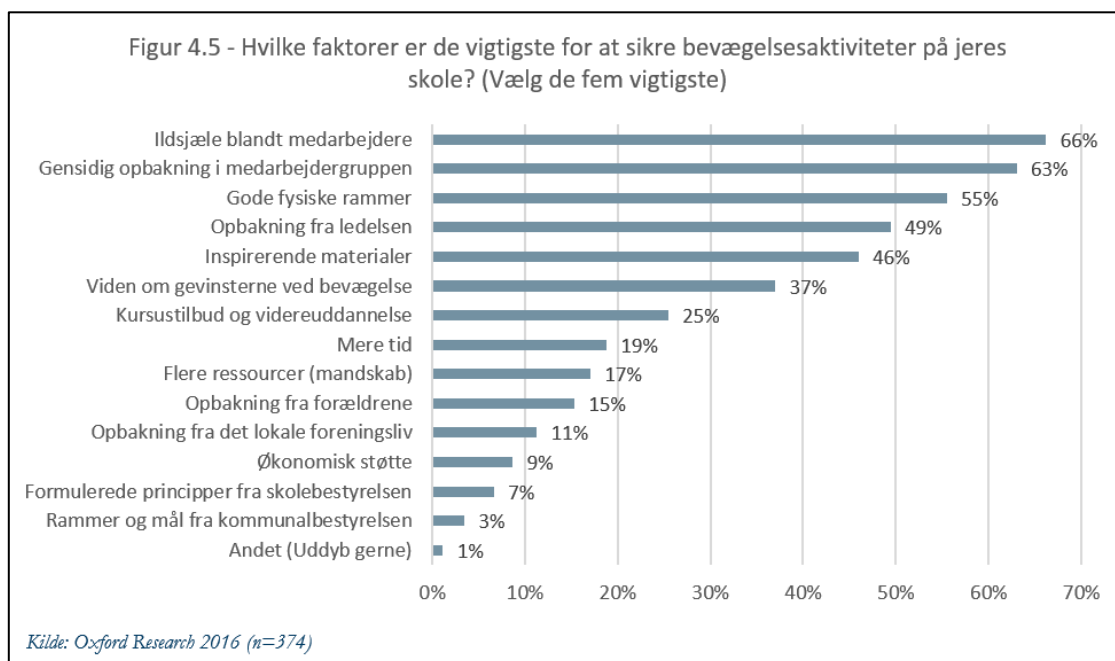
Størstedelen af skolerne fremhæver ”ildsjæle” som en nødvendig faktor for at sikre bevægelsesaktiviteternes gennemførelse på skolen (se figur 4.5).

Af samme figur ses det, at andre vigtige faktorer, som skolerne fremhæver i spørgeskemaundersøgelsen, er gensidig opbakning i medarbejdergruppen (63 pct.), gode fysiske rammer (55 pct.), opbakning fra ledelsen (49 pct.) og inspirerende materialer (46 pct.). Interessant er det, at disse faktorer også i høj grad understøtter den praktiske gennemførelse af medarbejderne, hvilket igen kan ses i sammenhæng med hvordan ansvaret for bevægelsesaktiviteterne på de fleste skoler er placeret – på medarbejderne. Derudover kan det bemærkes, at gode fysiske rammer som en vigtig faktor kan være med til at forklare, at relativt færre skoler fra Region Hovedstaden vurderer, at de opfylder kravet om de 45 minutter daglig bevægelse.

Viden og kompetencer til medarbejdergruppen vurderes også som væsentlig på flere af skolerne. 37 pct. angiver viden om gevinsterne ved bevægelse og 25 pct. fremhæver kursustilbud til videreuddannelse.

I forhold til ressourcer, svarer 19 pct. at der er brug for ”mere tid” og 17 pct. vurderer, at flere ressourcer i form af ”mandskab” vil fremme implementeringen. Kun 9 pct. vurderer at økonomisk støtte er

nødvendig for at gennemføre bevægelsesaktiviteter på deres skole. Interessant er det, at disse faktorer relativt set er mindre vigtige for at sikre bevægelsesaktiviteter på skolen. Det skal dog bemærkes her, at vi ikke kender respondenttypen, hvilket må formodes at have en betydning for hvilke faktorer, der opfattes som de vigtigste. Hvis der er en overvægt at ledere, der besvaret spørgeskemaet, kan der være en tendens til at ignorere tidsfaktoren og i stedet kigge på de procesorienterede faktorer.

Opbakning fra aktører uden for skolen vægtes ikke nær så højt som den interne opbakning, men der er stadig 15 pct. af skolerne, som vurderer opbakning fra forældre som ét af de fem vigtigste faktorer, og 11 pct. vurderer at opbakning fra det lokale foreningsliv er nødvendigt.

Rammer, mål og principper på et strategisk niveau vurderes kun af enkelte skoler, som nødvendig for gennemførelsen. Kun 7 pct. af skolerne ser det som en væsentlig faktor, at skolebestyrelsen formulerer principper, og kun 3 pct. vurderer at rammer og mål fra kommunalbestyrelsen er nødvendige.